

Handläggare
Helen Litzell
Telefon: 0850803374

Till
Spånga-Tensta stadsdelsnämnd

En sjukförsäkring med prevention, rehabilitering och trygghet (SOU 2021:69)

Svar på remiss från kommunstyrelsen, Dnr KS 2021/1180

Förslag till beslut

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det som svar på remissen.

Sammanfattning

Utredningens uppdrag har omfattat tre delar:

- att se över regelverket för rätten till sjukersättning och aktivitetsersättning vid nedsatt arbetsförmåga
- att underlätta arbete, studier, uppdrag under tid med sjukersättning och aktivitetsersättning
- att se över regelverket för förebyggande sjukpenning och rehabiliteringsersättning

Utredningen har funnit att nuvarande regelverk gör att många individer blir kvar i långa sjukskrivningar, trots att arbetsförmågan kan bedömas vara stadigvarande nedsatt och rehabiliteringsmöjligheterna uttömda i normalt förekommande arbeten.

Förslagen syftar till att modernisera och harmonisera regelverk vilket också gör det enklare för individen att förstå de olika försäkringarna. Förändringarna underlättar bland annat för den enskilde att arbeta eller studera under den tid individen har sjukersättning eller aktivitetsersättning för nedsatt arbetsförmåga. Det underlättar så den försäkrade kan delta ibland annat ideellt arbete vilket gör att individen kan vara en del av samhället. För de äldre med få år kvar i arbetslivet som har sjukpenning förändras regelverket med lägre krav på omställning till nytt yrke.

Spånga-Tensta stadsdelsförvaltning
Analys och kvalitet

Fagerstagatan 15
Box 4066
16304 Spånga
Växel 08-50803000
Fax
spanga-tensta@stockholm.se
www.stockholm.se/spanga-tensta

Förvaltningen anser att ändringarna som utredningen föreslår ger bättre förutsättningar för den enskilde att förstå försäkringarnas intentioner och vilka möjligheter de ger. Positivt är också att det ger den enskilde möjlighet att studera eller delta i ideellt arbete, vilket gör att individen kan vara aktiv i samhället. Vidare ser

förvaltningen positivt på ett mer harmoniserat arbetsmarknadsbegrepp som ger en mer likvärdig bedömning mellan de olika försäkringarna och underlättar för de berörda aktörerna.

Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det som svar på remissen.

Bakgrund

Regeringen beslutade den 26 mars 2020 att tillsätta en särskild utredare för att se över sjukersättning, aktivitetsersättning och socialförsäkringsbalkens förmåner vid rehabilitering. Utredningen om sjuk- och aktivitetsersättningen samt förmåner vid rehabilitering S 2020:04, har överlämnat sitt betänkande *En sjukförsäkring med prevention, rehabilitering och trygghet* (SOU 2021:69). Kommunstyrelsen har skickat utredningen på remiss till flera av stadens förvaltningar för yttrande.

Utredningens uppdrag har omfattat tre delar:

- Se över regelverket för rätten till sjukersättning respektive aktivitetsersättning vid nedsatt arbetsförmåga
- Underlätta arbete, studier, uppdrag med mera under tid med sjukersättning och aktivitetsersättning samt
- Se över regelverket för förebyggande sjukpenning och rehabiliteringsersättning.

Utredningens utgångspunkter

Socialförsäkringar syftar till att skydda individer mot en viss social risk. Sjukförsäkringen fokuserar på den sociala risken att människor på grund av sjukdom eller funktionsnedsättning har nedsatt arbetsförmåga och därför inte kan försörja sig själva genom förvärvsarbete. Det är dock inte sjukdomen eller funktionsnedsättningen i sig som avgör rätten till ersättning, utan den effekt den har på möjligheter att arbeta. Dessa förmåner har en koppling till arbetslinjen. Ersättningarnas syfte är att förebygga nedsatt arbetsförmåga och att rehabiliteringsersättningen ska underlätta återgång i arbete.

Ytterligare en utgångspunkt för utredningens arbete har varit god rättssäkerhet med en individuell prövning utifrån den försäkrades specifika förutsättningar. Förmånerna bör också vara lätta att förstå för individen samt lätta att administrera för myndigheter. Möjligheterna att förhindra och kontrollera fusk och missbruk ska vara goda.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen HR.

Ärendet

Utredningens uppdrag har omfattat tre delar:

- 1) Se över regelverket för rätten till sjukersättning och aktivitetsersättning vid nedsatt arbetsförmåga

Utgångspunkten har varit att sjukersättning och aktivitetsersättning ska ge hög trygghet vid långvarigt nedsatt arbetsförmåga, god förutsebarhet för den enskilde och stabilitet i tillämpningen över tid. Regelverket ska bli mer ändamålsenligt och ta tillvara den försäkrades arbetsförmåga. Här har utredningen sett över rätten till sjukersättning, kraven för att beviljas sjukersättning för äldre personer i förvärsarbetande ålder, samt rätten till aktivitetsersättning för nedsatt arbetsförmåga.

- 2) Underlätta arbete, studier, uppdrag under tid med sjukersättning och aktivitetsersättning

Det finns risk att personer avstår från att delta i samhällslivet eftersom de inte vet hur deras försörjning kan påverkas då dagens regelverk kan vara svårt att förstå. Utredningen har föreslagit förändringar för att göra det mer förutsägbart och enklare att arbeta, studera och ta uppdrag under tid med sjukersättning och aktivitetsersättning för nedsatt arbetsförmåga.

- 3) Se över regelverket för förebyggande sjukpenning och rehabiliteringsersättning

Utredningen har i denna del haft i uppdrag att lämna förslag på hur nuvarande förmåner vid rehabilitering kan moderniseras eller ersättas av förmåner som är enklare för individen, men också handläggande myndigheter att administrera, samt säkerställa uppföljning av rehabiliteringen.

Utredningens förslag

Utredningen har kommit fram till att nuvarande regelverk gör att många individer kvarstår i långa sjukskrivningar, trots att arbetsförmågan kan bedömas vara stadigvarande nedsatt och möjligheterna till rehabilitering är uttömda i normalt förekommande arbeten. Det innebär att många personer blir kvar i sjukpenningssystemet, trots att det inte finns fler åtgärder för en förbättrad arbetsförmåga. Därför är förslaget att arbetsmarknadsbegreppet (som i dag innebär att arbetsförmågan prövas mot arbeten på hela arbetsmarknaden, inklusive anpassade

arbeten även om sådana inte finns tillgängliga), som rätten till ersättning ska prövas emot, ska vara detsamma för sjukpenning och sjukersättning.

Sjukersättningen är avsedd för den som har en långvarig nedsättning av arbetsförmågan på grund av medicinska orsaker. Utredningen föreslår att ett nytt varaktighetsbegrepp införs kallat "överskådlig tid", som då ersätter begreppet "stadigvarande". Vid bedömning om arbetsförmågan är nedsatt under överskådlig tid avses så långt som en prognos av den nedsatta arbetsförmågan är möjlig att göra.

För rätt till sjukersättning ska det inte finnas några rehabiliteringsåtgärder som kan förväntas medföra att den försäkrade återfår arbetsförmågan. Utredningen har lagt ett förslag om ett förändrat arbetsmarknadsbegrepp som innebär en harmonisering av de begrepp som används vid bedömning av sjukpenning.

Förändringar är också föreslagna när det gäller sjukersättning till äldre som har som mest fem år kvar i sjukersättning. Utredningen föreslår att de ska bedömas i förhållande till förvärvsarbete i yrkesgrupp som innehåller arbeten som är normalt förekommande på arbetsmarknaden och som den försäkrade har erfarenhet av, eller annat lämpligt arbete som är tillgängligt för den försäkrade. Dessa förslag innebär lättnader i regelverket. Risken minskar att det ställs omställningskrav som uppfattas som orimliga i förhållande till den försäkrades ålder.

Vid prövning av aktivitetsersättning ska bedömningen av den försäkrades arbetsförmåga göras i förhållande till samma arbetsmarknadsbegrepp som används vid prövning av rätt till sjukpenning. Med detta snävare arbetsmarknadsbegrepp förväntar utredningen att antalet unga som får aktivitetsersättning kommer att öka.

Utredningen föreslår också återinförande av flexiblare möjligheter till arbete med vilande sjukersättning och aktivitetsersättning.

Ideellt arbete, fritidsverksamhet eller andra åtaganden av ideell karaktär ska inte påverka rätten till sjukersättning eller aktivitetsersättning, om det inte innebär att den försäkrade uppvisar viss arbetsförmåga. En försäkrad ska ha rätt att ägna sig åt sysslor i form av ideellt arbete eller andra åtaganden av ideell karaktär, så länge omfattningen sammantaget understiger 10 timmar i veckan och inte ger inkomst.

Prövotiden för studier förlängs från 6 till 12 månader, vilket ger möjligheter att pröva att studera utan att aktivitetsersättningen påverkas.

Då harmoniseringen av arbetsmarknadsbegreppet innebär att arbetsförmågan kommer att prövas mot ett snävare arbetsmarknadsbegrepp än i dag förväntas antalet unga som får aktivitetsersättning att öka. För att minska risken att detta leder till att ungas arbetsförmåga inte tas tillvara inrättas ett arbetsmarknadspolitiskt program som ska ge förbättrade möjligheter till aktiviteter som syftar till att de unga ska få eller återfå arbetsförmåga.

Förmånen förebyggande sjukpenning ska ersättas med en ny förmån - preventionersättning. Den ska beviljas en försäkrad som gör inkomstförlust till följd av att hen genomgår en förebyggande medicinsk eller arbetslivsinriktad behandlings- eller rehabiliteringsåtgärd.

Rehabiliteringspenning ska beviljas för inkomstbortfall motsvarande den tidsåtgång som rehabiliteringen tar i anspråk. Förslaget innebär en förändring då rehabiliteringspenningen också kan beviljas för en förebyggande arbetslivsinriktad rehabilitering, det vill säga innan en arbetsförmågenedsättning uppstått. Försäkringskassan ska se till att den försäkrades behov av rehabilitering klarläggs snarast, men senast dag 60.

Utredningen menar att kommunernas ekonomi kan förväntas påverkas genom minskade utgifter för ekonomiskt bistånd då en del av de som idag har ekonomiskt bistånd istället kan få rätt till sjukersättning. Förändringarna i rätten till aktivitetsersättning med ett beräknat ökande inflöde kan komma att öka behovet av samordning mellan myndigheter.

Synpunkter och förslag

Förvaltningen anser att ändringarna som utredningen föreslår ger bättre förutsättningar för den enskilde att förstå försäkringarnas intentioner och vilka möjligheter de ger. Positivt är också att det ger den enskilde möjlighet att studera eller delta i ideellt arbete, vilket gör att individen kan vara aktiv i samhället. Vidare ser förvaltningen positivt på ett mer harmoniserat arbetsmarknadsbegrepp som ger en mer likvärdig bedömning

mellan de olika försäkringarna och underlättar för de berörda aktörerna.

Utredningen lyfter flera svårigheter som en individ kan möte i försäkringsförmånerna. Förvaltningen bedömer att förslagen från utredningen gör det lättare för individen att förstå försäkringarna och vad som kan gynna den enskilde.

En harmonisering av arbetsmarknadsbegreppet inom hela sjukförsäkringen har flera fördelar och bör underlätta för berörda aktörer vid utredning om rätten till ersättning.

Förslagen innebär också att det blir mer förutsägbart och enklare att arbeta eller studera under den tid individen har sjukersättning eller aktivitetsersättning för nedsatt arbetsförmåga. Vidare bedömer förvaltningen att förslagen underlättar för den försäkrade att delta i ideellt arbete och andra åtaganden som gör att individen kan vara en aktiv del av samhället.

För äldre med få år kvar i arbetslivet, sjukpenning och nedsatt arbetsförmåga förändras regelverket med bland annat lägre krav på omställning till nytt arbete vid bedömning om sjukersättning, vilket förvaltningen ser positivt på.

Victoria Callenmark
tf. Stadsdelsdirektör

Helen Litzell
Avdelningschef

Bilagor

1. En sjukförsäkring med prevention, rehabilitering och trygghet (SOU 2021:69)

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Victoria Callenmark, tf. Stadsdelsdirektör	2021-10-15